

next checkt

‘Herhaalde celstraf bevordert uitzetting’

Waar // Grotendeels waar // Half waar // Grotendeels onwaar // Onwaar

Dat zei VVD-Kamerlid Azmani tijdens een debat in de Tweede Kamer

De aanleiding

De VVD pleitte er donderdag voor illegale migranten vaker vast te zetten, om ervoor te zorgen dat zij terugkeren naar het land van herkomst. VVD-Kamerlid Malik Azmani baseerde zijn betoog op een rapport van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC), waaruit zou blijken dat illegalen vaker terugkeren bij herhaaldelijke detentie.

„De laatste tijd ging het vooral over softe maatregelen in het asielbeleid zoals knutselprojectjes voor gedetineerde vreemdelingen”, aldus Azmani. „Maar dit rapport toont aan dat herhaalde detentie werkt om uitzetting te bevorderen.”

Onder andere *nu.nl* en *de Telegraaf* namen het nieuws over. Oppositiepartijen reageerden verbaasd op het pleidooi van het Kamerlid, omdat het kabinet de afgelopen tijd juist inzet op de beperking van detentie voor illegalen en een ‘humaner’ asielbeleid.

Waar is het op gebaseerd?

De voor deze factcheck relevante cijfers zijn gebaseerd op een enquête onder 460 gedetineerde migranten. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, het onderzoeksinstituut van het ministerie van Veiligheid en Justitie, kreeg een tweeledige onderzoeksopdracht: hoe detentiecentra kunnen bijdragen aan een humaner detentiebeleid en in welke mate vreemdelingenbewaring van invloed is op de bereidheid Nederland te verlaten. Azmani baseerde zijn uitspraak op de resultaten uit het tweede deel van het onderzoek.

Wat je ook mag vinden van het vastzetten van illegalen, de redenering van Azmani lijkt op het eerste gezicht niet onlogisch. Illegalen die vaak in de cel belanden zullen vaker geneigd zijn te vertrekken dan illegalen die geen of één keer zijn opgepakt. Een in het rapport beschreven ervaring van een medewerker in een detentiecentrum lijkt dat vermoeden te bevestigen: „Ik heb een meneer gehad die al vier keer is geweest, vier keer is vrijgelaten en de vierde keer kwam hij hier en hij zei ik heb er een beetje genoeg van, ik ga gewoon weg [...] en hij is gewoon teruggegaan.”

En, klopt het?

Tot op zekere hoogte klopt de uitspraak van Azmani. Illegale migranten die twee of drie keer vast hebben gezeten geven een iets hoger cijfer aan hun bereidheid om te vertrekken, dan illegalen die één keer in de cel hebben gezeten. Het gaat om een toename van respectievelijk 14 procent en 32 procent.

Voor de duidelijkheid: er zijn niet 14 procent méér uitgeprocedeerde migranten bereid te vertrekken na een tweede keer te zijn opgesloten. Het cijfer dat zij geven aan hun ‘vertrekbereidheid’ is gemiddeld 14 procent hoger.

Maar hoe hoog is dat? Hoeveel invloed heeft vaker opsluiten op de wil om terug te keren naar het thuisland? Niet zoveel, zegt projectleider Arjen Leerkes van het WODC. Hij noemt het effect van herhaalde detentie op de bereidheid om te vertrekken „beperkt”. En hij vindt de conclusie van Azmani daarom „te kort door de bocht”. Andere factoren zijn volgens hem belangrijker tijdens de detentie, zoals de vraag of de migranten er begrip voor hebben dat ze Nederland dienen te verlaten en de mate waarin ze het gevoel hebben rechtvaardig te worden behandeld door het personeel. Factoren buiten het detentiecentrum hebben waarschijnlijk een nog grotere invloed op de wil om te vertrekken, zoals de veiligheids situatie in het herkomstland en de sociale en economische levenskansen in Nederland, maar daar deed het WODC geen onderzoek naar.

Bovendien verdwijnt dit effect na vier celstraffen, blijkt uit het onderzoek. Illegalen die meer dan vier keer hebben vastgezet zijn zelfs iets *minder* bereid om te vertrekken dan illegalen die één keer in de cel hebben gezeten. Een mogelijke verklaring is volgens Leerkes dat men na vaak te zijn vastgezet „detentie ziet als onderdeel van het leven als illegale migrant.”

Tenslotte zegt het onderzoek van het WODC alleen iets over de *bereidheid* om te vertrekken. Maar het voornemen hebben wil nog niet zeggen dat het lukt, zoals Azmani in zijn uitspraak lijkt te suggereren. Het thuisland kan bijvoorbeeld weigeren mee te werken aan de terugkeer.

Conclusie

De VVD pleit ervoor illegalen vaker een celstraf op te leggen, omdat deze maatregel „uitzetting bevordert”. Het rapport waarop Kamerlid Azmani zijn uitspraak baseert laat inderdaad een lichte stijging zien van de bereidheid om te vertrekken na twee of drie celstraffen. Maar dat effect is volgens de projectleider van het onderzoek „beperkt”: andere factoren hebben een grotere invloed op de zogenoemde ‘vertrekbaarheid’. Ook verdwijnt het effect na meer dan vier detenties. Daarnaast geeft het rapport alleen inzicht in de *bereidheid* om te vertrekken, niet in het aantal geslaagde uitzettingen. Alles overziend beoordelen we de uitspraak als **half waar**.

REINIER KIST

